

2006: EL PROTAGONISME POLÍTIC DELS CIUTADANS. EL REFERÈNDUM DE L'ESTATUT I LES ELECCIONS AL PARLAMENT

Francesc Pallarés

Universitat Pompeu Fabra

El 2006, el tercer any de govern de la coalició tripartita (PSC-ERC-ICV/EUiA) amb presidència de Pasqual Maragall, ha estat un any políticament molt dens a Catalunya. El procés de discussió i aprovació de la reforma de l'Estatut i la celebració d'eleccions anticipades al Parlament marquen els grans trets d'aquest període. Ambdós processos han centrat l'atenció dels aparells dels partits i del MCM, havent repercutit igualment sobre el funcionament del govern.

EL REFERÈNDUM SOBRE LA REFORMA DE L'ESTATUT

La campanya del referèndum

Els plantejaments dels partits

La campanya electoral va ser de baixa intensitat. La política del PP a Catalunya va ser la contrària a la mobilització que intentava dur a terme a Espanya en contra de l'Estatut i va preferir demanar el NO amb una campanya de «baixa intensitat» per tal d'evitar que generés mobilització en contra. Tampoc ERC, entrampada en un procés difícil, no va ser capaç, amb la idea de reclamar «un Estatut millor», de generar una campanya de mobilització a favor del NO que trobava reticències entre els propis simpatitzants. El lema de la campanya del PSC els ho havia posat difícil també: «Sí: guanya Catalunya; NO: guanya el PP», tot intentant matar tres ocells d'un sol tret: mobilitzar, identificant Sí amb Catalunya; mobilitzar contra el PP; crear contradiccions als seguidors d'ERC. Per la seva banda, CiU posa l'èmfasi en la necessària actualització i renovació, remarcant l'avenç que suposa el projecte actual en relació al de 1979. Finalment ICV-EUiA demana el Sí considerant l'Estatut com a instrument per a una societat més d'esquerres, catalanista i ecologista.

La Junta Electoral Central contra la promoció de la participació ciutadana

En aquest context va tenir especial rellevància la resolució de la Junta Electoral Central (JEC) contra la campanya d'incentiu a la participació que realitzava la Generalitat, tot interpretant, per primera vegada a la història (al menys al nostre país), que les campanyes institucionals no poden incentivar els ciutadans a anar a votar. Una decisió que va sorprendre tothom pel gir copernicà en la interpretació de la llei que suposa: allò que la llei no autoritza explícitament està prohibit. Pocs mesos abans, en el referèndum de febrer de 2005 sobre la Constitució europea, la mateixa JEC no va dir res en relació a la campanya incentivadora a la participació feta pel Govern central. Tampoc en anteriors referèndums ni en campanyes d'eleccions s'havia plantejat una decisió semblant i s'havien fet campanyes institucionals incentivant el vot. En tot cas la decisió de la JEC va ser molt ben rebuda pel PP, el qual després del referèndum continuava la seva campanya d'afebliment de l'Estatut i els partits que li han donat suport, posant en una mateixa banda el vot NO, l'abstenció, els vots en blanc i els nuls com a mostra de la manca de suport de l'Estatut.

Els resultats

L'Estatut va ser aprovat per una amplíssima majoria dels electors que van anar a votar (73,2%) tot i que un sector important s'hi va manifestar en contra (20,6%), amb un comparativament elevat percentatge de vot en blanc (5,3%).

TAULA 1. Resultats del referèndum per a la reforma de l'Estatut

(% s/censats)	Abstenció	A favor	En contra	Blancs	Nuls
Barcelona	51,3	35,7	10,0	2,5	0,4
Girona	49,7	37,1	9,6	3,0	0,6
Lleida	49,5	37,5	9,8	2,9	0,4
Tarragona	52,3	34,3	10,7	2,4	0,4
CATALUNYA	51,1	35,8	10,1	2,6	0,4
(% s/vots emesos)		A favor	En contra	Blancs	Nuls
Barcelona		73,3	20,6	5,2	0,9
Girona		73,7	19,0	6,1	1,2
Lleida		74,1	19,3	5,7	0,9
Tarragona		71,8	22,3	5,1	0,8
CATALUNYA		73,2	20,6	5,3	0,9

L'abstenció

Un dels temes més comentats dels resultats del referèndum ha estat l'elevat nivell d'abstenció (51%). Tal com es pot observar en el quadre, el referèndum sobre la Constitució europea del 2005 va recollir tenir encara menys capacitat de mobilització. A nivell d'Espanya, el referèndum d'aprovació de l'Estatut gal·lec és la consulta on hi ha hagut major nivell d'abstenció (71%).

TAULA 2. Catalunya: Abstenció als referèndums (%)

Constitució, 1978	32,1
Estatut, 1979	40,4
OTAN, 1986	37,2
Constitució europea, 2005	59,0
Reforma Estatut, 2006	51,1

Per circumscripcions el nivell de participació no presenta gairebé diferències entre elles, amb una forquilla de 3 punts entre la menys abstencionista, Lleida (49,5%), i la més abstencionista, Tarragona (52,3%).

Lògicament, per comarques les diferències entre les més participatives i les menys són més importants, de manera semblant al que succeeix a les eleccions de qualsevol tipus.

De tota manera en aquest referèndum el nivell d'abstenció és també una mica més homogeni que en les eleccions tot mantenint, en general, la mateixa geografia que s'observa a les eleccions autonòmiques i locals. El Priorat, les Garrigues, Ribera d'Ebre, Ripollès, Terra Alta, Pallars Jussà i Pla de l'Estany, presenten nivells d'abstenció entre 34-44%. En l'extrem oposat, Tarragonès, Baix Camp, Baix Penedès, Baix Llobregat, Garraf, Vallès Occidental, presenten nivells entre 52-57%, amb la Vall d'Aran com a més abstencionista amb el 60%.

En general les dades de les diverses enquestes mostren que els electorats de tots els partits s'han vist afectats de manera relativament semblant per la desmobilització, tot i que els votants de PP i ERC a les eleccions de 2003 presenten un nivell quelcom més elevat d'abstenció. Igualment s'observa com el gruix de l'abstenció el formen els que ja no varen votar a les autonòmiques de 2003. De tota manera, el 20-25% dels que varen votar llavors no ho han fet ara, flux que no queda compensat per la mobilització d'un 10-15% d'electors que no van votar el 2003 i ara ho han fet.

En conjunt, doncs, es pot dir que la major desmobilització en aquest referèndum es basa en factors d'àmbit general que afecten de manera relativament semblant tots els territoris i tots els electorats.

Els estudis electorals permeten plantejar alguns criteris per situar el nivell i

alguns dels factors que han tingut un paper en aquest increment. En primer lloc, que les consultes referendàries solen tenir un nivell de participació inferior al de les eleccions del mateix nivell territorial, i la comparació de nivell s'ha de fer en relació a consultes o eleccions del mateix àmbit territorial (13 punts més que el 2003 i 6 punts més que a les següents de novembre de 2006). Per altra banda, s'ha demostrat la importància del nivell de competitivitat, que consultes amb opcions clarament en conflicte i un cert equilibri de forces, tenen més incentius a la mobilització i presenten un major nivell de participació. No era aquest el cas del referèndum de l'Estatut. També el tema objecte de la consulta intervé en la generació de majors o menors incentius a la participació, i s'ha observat com consultes en relació a decisions polítiques i amb impacte directe per als ciutadans (sobirania al Quebec; sobre l'euro a Dinamarca i Suècia) generen més incentius a la participació que quan es tracta de pronunciar-se sobre un text normatiu ampli i general, com és el cas de l'Estatut. En tercer lloc, també és rellevant la forma de plantejar-se el conflicte. Aquí tenim dos aspectes a considerar: 1) quan les posicions dels partits en el referèndum no es corresponen amb el que seria d'esperar en funció dels eixos de conflicte habituals (en el nostre cas: dreta/esquerra; catalanisme/espanyolisme) es crea desorientació entre sectors d'electors com a conseqüència de sentir-se sota «pressions creuades» que acaben resolent amb l'abstenció. Aquesta desmobilització afecta més els electors alineats amb els partits que es perceben fora del seu lloc (ha estat el cas d'ERC, fonamentalment); 2) però també poden haver estat percebuts fora del seu lloc el conjunt de partits que, donant prioritat a les pròpies estratègies partidistes, han creat crispació, els uns, o bé jugant amb la dinàmica de conflicte-consens de manera molt poc comprensible per a bona part de ciutadans han dificultat la percepció clara del «tema» i la consulta, i han desincentivat la mobilització.

L'orientació del vot

Així com a nivell de l'abstenció hi ha unes diferències relativament importants entre els nivells de les comarques, a nivell del SÍ i del NO els percentatges comarcals són molt semblants, amb forquilles d'oscil·lació (i desviació estàndard) també reduïdes.

TAULA 3. Resultats referèndums a Catalunya (% s/ votos emesos)

	<i>Constitució</i>	<i>Estatut</i>	<i>OTAN</i>	<i>Const. europea</i>	<i>Reforma Estatut</i>
SÍ	90,5	88,2	43,6	64,1	73,2
NO	4,6	7,8	50,6	27,8	20,6
Blancs	4,2	3,5	5,1	7,2	5,3
Nuls	0,7	0,5	0,7	0,9	0,9

A pràcticament totes les circumscripcions el tant per cent de SÍ es superior al dels partits partidaris del SÍ a les eleccions catalanes de 2003. Les comarques on el SÍ supera amb més claredat els vots dels partits partidaris del SÍ és a les comarques on ERC havia obtingut millors resultats a les autonòmiques de 2003 (Baix Ebre, Ribera d'Ebre, Conca de Barberà, Urgell, Segarra, Garrigues, Pla de l'Estany), indicant clarament l'existència d'electors d'ERC en desacord amb la decisió de votar NO. Les comarques on el NO ha tingut major recolzament, 21-27% (Solsonès, Baix Camp, Vall d'Aran, Tarragonès, Barcelonès, Baix Llobregat), són comarques amb molt bona implantació d'ERC (Solsonès, Cerdanya, Gironès) o del PP (Vall d'Aran, Tarragonès, Barcelonès, Baix Llobregat), i que indiquen un bon seguiment de la directriu del partit. El seguiment de les posicions d'aquests partits va ser relativament desigual en el territori, especialment pel que fa a ERC.

En tot cas es pot dir que l'electorat d'ERC i el del PP són els que es van mobilitzar menys, i els que presenten un comportament més dividit, molt especialment els votants d'ERC, que es van dividir pràcticament en tres parts gairebé iguals (abstenció, SÍ, NO) i una petita part al vot en blanc.

Les dades de les diverses enquestes permeten acabar de definir la relació entre el vot a les autonòmiques de 2003 i el comportament al referèndum. En general, és entre els votants de PSC i CiU on s'observa un percentatge més alt de seguiment de la posició defensada pel partit, pràcticament el 90% dels que varen anar a votar ho van fer pel SÍ, i la resta es dividia entre el NO, el vot en blanc i el vot nul. També entre els votants d'ICV-EUiA, així com en el PP, hi ha un elevat nivell d'alineament amb la posició del partit, però els que opten per una altra opció representen al voltant del 20-25%. Així, en el cas del PP un 15% hauria votat SÍ i un 4% en blanc. Pel que fa a ICV, el 12-14% hauria votat NO, mentre un 6-7% es va decantar per votar en blanc.

Les reaccions als resultats van ser de satisfacció per part dels que defensaven el SÍ, mentre que els defensors del NO es dividien en les seves reaccions. El PP intentava deslegitimar el resultat fent èmfasi sobre el baix nivell de participació assolit, mentre ERC tenia una reacció autocrítica sobre com havia portat el procés, i intentava tancar un debat que l'havia trasbalsat. Per una banda es mantenia l'encert de la posició contrària i per altra, desmarcant-se del PP, manifestava la plena legitimitat del text aprovat, i que ara ja es tractava d'iniciar una nova etapa.

Amb l'aprovació de l'Estatut es tancava, doncs, un cicle polític. La convocatòria d'eleccions anticipades era esperada i significava l'entrada en un nou cicle.

LES ELECCIONS DE L'1 DE NOVEMBRE AL PARLAMENT

Les eleccions van ser convocades pel president Maragall per al dia 1 de novembre. La data no va deixar de sorprendre. Era la primera vegada que les eleccions no es feien en diumenge des de 1986. De tota manera era un dia festiu, Tots Sants, i en aquest sentit no es trencava la pauta de no celebrar eleccions en dia feiner.

Les opcions polítiques i la campanya

CiU: de la desorientació al ressorgiment. Les darreres eleccions celebrades, les europees de juny de 2004, havien deixat CiU amb el pitjor resultat de la seva història, i després de Pujol semblava instal·lada en una crisi quasi imparable després de la lenta però continuada davallada de resultats en totes les eleccions dels darrers 10 anys. En el marc dels problemes que es succeeixen per al Govern tripartit i el procés d'elaboració de l'Estatut, CiU troba espai per a una espectacular recuperació de protagonisme polític i d'intenció de vot. Amb Artur Mas repetint com a candidat, centra la campanya en la crítica al tripartit i en desmarcar-se del PP. Intuint la possibilitat de recuperar el govern realitza una campanya molt preparada amb important desplegament de mitjans i que planteja el resultat de l'elecció polaritzat al voltant de dues opcions: o més tripartit, que presenta com a garantia de desgavell i mal govern, o CiU, com a força responsable i garantia de bon govern amb la mostra dels seus 23 anys al govern. En la mateixa línia intenta cridar al vot útil reclamant la legitimitat de formar govern només per al partit que hagi obtingut més vots. Si bé la crítica frontal al tripartit és el seu eix principal, també es preocupa de marcar distàncies amb el PP i planteja un cop d'efecte per tal de solemnitzar amb la firma davant notari d'un document programàtic (*Contracte amb els catalans*) en el qual es compromet a no establir cap mena d'acord amb el PP, altres aspectes, i que fa arribar a totes les llars de Catalunya.

PSC: amb la renúncia de Pasqual Maragall, José Montilla, secretari general del Partit i fins llavors ministre d'Indústria en el govern central, és el nou candidat del PSC. No és una substitució fàcilment assumida d'inici pels afiliats i els votants del PSC, amb importants sectors que no volien la continuïtat de Maragall, juntament amb altres que desitjaven la seva continuïtat. En tot cas, tant la precampanya com la campanya dels socialistes es dirigeix a popularitzar i reforçar la imatge d'un candidat encara poc conegut. Amb l'eslògan

«ningú no farà més pels catalans» es pretén definir l'eix central de la política del candidat i del Partit, orientat a les persones, amb èmfasi en el plantejament de les polítiques socials. Hi ha una forta implicació de Zapatero en la campanya i en canvi molt escassa d'altres càrrecs, en un plantejament que sembla voler capitalitzar la bona imatge de Zapatero alhora que intenta oferir una imatge de partit autònom del nivell central.

ERC: després d'un període difícil amb problemes en el lideratge i en el projecte polític, i a la baixa en les enquestes, ERC planteja aquestes eleccions més aviat a la defensiva tot intentant evitar un retrocés i amb certes dosis d'auto-crítica per mantenir-se proper a l'elector («Som humans», «Som com som, som com tu»). La possibilitat d'un pacte de govern CiU-PSC, com a conseqüència de la situació creada en el procés de reforma de l'Estatut, situa en posició més incòmoda i feble a ERC, que veu en el suport de CiU als pressupostos del Govern Zapatero un pas més en aquesta direcció. De soci disputat i necessari per formar govern podia passar a no tenir cap rellevància.

Si bé Carod torna a ser el candidat principal d'ERC, la presència de Puigcercós a les llistes —que implica deixar el càrrec de portaveu al Congrés— reflecteix per a uns la tensió entre sectors interns i per a altres la possibilitat de tenir un recanvi preparat si la figura de Carod, amb forta erosió, no aconsegueix remuntar o tingui alguna altra ensopegada. En tot cas el seu discurs s'orienta clarament a l'esquerra fent èmfasi en polítiques socials, així com també d'infraestructures i de promoció de l'economia del coneixement, com els tres grans eixos de cohesió social i capacitat competitiva de Catalunya.

PP: amb Josep Piqué una altra vegada com a principal candidat, el PP de Catalunya vol donar una imatge moderada que es contradiu amb la imatge radical que es rep de la política de la direcció central del PP i de les seves activitats en contra de l'Estatut, i que en alguns suports mediàtics que recull en mitjans estatals té clares connotacions pejoratives per als catalans i abona la divisió i la desconfiança entre comunitats. Tot plegat situa el PP i el seu eslògan de «sentit comú» en una situació difícil i d'aïllament a la campanya, amb escassa implicació del PP central tot i les visites de Rajoy i Acebes i algun president autonòmic. Intenta sortir d'aquesta situació posant èmfasi en temes com la seguretat i la regulació de la immigració.

ICV-EUiA: es presenta a les eleccions esperançada en un increment electoral que li atorguen totes les enquestes, i que s'interpreta com a fruit de la seva tasca en el govern, aportant sempre dosis de serenitat. Joan Saura repeteix com

a candidat, amb una imatge més consolidada a partir de la seva tasca de conseller. La coalició ecosocialista fa una decidida aposta per la renovació de la coalició tripartida («govern d'esquerres») com a única via de poder donar continuïtat a l'obra de govern iniciada en el període anterior. Polítiques socials, mediambientals i d'igualtat de gènere, configuren els principals continguts de la seva proposta programàtica, que en alguns temes (quart cinturó, interconnexió elèctrica amb França) no coincideix amb el PSC.

Com a resultat, a una setmana de les eleccions les enquestes no dibuixen la possibilitat d'escenaris alternatius als de 2003 per a la formació de govern. Es consolida el multipartidisme, hi haurà d'haver govern de coalició i matemàticament estan obertes les mateixes possibilitats que llavors.

La campanya desenvolupada pels partits ha alterat, però, el «clima» de les coalicions. Així, s'ha observat com la forta crítica de CiU i del PP ha consolidat les relacions entre els integrants del tripartit durant la campanya. Les desavinences sobre l'Estatut que varen ser el motiu de trencament no s'han tractat i l'explicació de la tasca de govern dels tres partits ha estat l'eix principal de la seva actuació. És a dir, la destacada posició d'una coalició sociovergent a l'inici de la campanya semblava haver-se anat diluint en les crítiques i els enfrontaments. En marc dels esdeveniments en el procés de reforma de l'Estatut, les relacions entre CiU i ERC no passaven pas per un bon moment, i la campanya semblava haver deteriorat una mica més les possibilitats d'entesa.

En conjunt destaca un cert increment en la negativitat de la campanya. Les denúncies i aspectes negatius (a nivell polític o personals) dels candidats i partits semblen trobar millor ressò que les propostes positives entre un nombre de mitjans (com passa també a altres països). Això incentiva una política a la cerca de destruir l'adversari més que no a la cerca d'alternatives pròpies i una percepció molt negativa de l'activitat política. D'aquí en resulta un empobriment de la política que ha de ser objecte d'especial reflexió. No és un problema exclusiu de Catalunya, però des de Catalunya també s'ha d'estar amatent a aquesta qüestió.

Els resultats

CiU torna a ser, després de dues legislatures, la força política més votada a Catalunya, i com sempre és la que ha obtingut major nombre d'escons. En segon lloc queda el PSC, que ha experimentat una notable davallada en vots i en escons. A continuació, igualment que en la legislatura anterior, ERC, PP i ICV-EUiA (l'única opció que guanya vots en relació a 2003) configuren un segon

grup d'opcions, a distància dels dos primers. Per la seva banda Ciutadans per Catalunya aconsegueix representació i es converteix en una de les novetats de l'elecció. Com a conseqüència cap força política obté una majoria absoluta i, com es preveia, la composició del Parlament ofereix les mateixes possibilitats per a la formació de govern que en la legislatura anterior, tot i alguns canvis en la representació de les opcions.

La participació/abstenció

El nivell de participació és baix (56,1%) amb un descens de 6 punts en comparació a les eleccions de 2003. Es tracta del segon nivell més baix registrat en unes eleccions autonòmiques a Catalunya, una mica per sobre del de 1992. En general marca la mateixa tendència a la baixa que el nivell de participació en el referèndum.

L'estructura territorial en principi és molt semblant a la d'anteriors eleccions: Tarragona, seguida de Barcelona, és la més abstencionista, mentre Lleida, seguida de Girona, és la més participativa. En tot cas la diferència màxima entre elles és de 5 punts (entre Girona i Tarragona). S'ha de remarcar que hi ha hagut un lleu procés d'homogeneïtzació dels nivells entre les circumscripcions des de mitjan anys 90.

TAULA 4. Abstenció (%) a Catalunya (per circumscripcions), autonòmiques (A) i generals (G)

	<i>A2006</i>	<i>Diferència A06-A03</i>	<i>Diferència A06-G04</i>
Barcelona	44,2	6,2	21,2
Girona	42,9	8,1	19,7
Lleida	41,0	6,5	17,6
Tarragona	45,9	7,5	21,5
CATALUNYA	43,9	6,5	20,9

Per comarques també es repeteix la mateixa estructura territorial de l'abstenció. Priorat, Terra Alta, Pallars Sobirà, Pla de l'Estany, Osona, Ribera d'Ebre, Pla d'Urgell i les Garrigues són les menys abstencionistes, per sota del 35%. En canvi, Baix Camp, Vallès Occidental, Baix Llobregat se situen en el 45-47%. Valors semblants a aquests s'observen també a la Selva, Vall d'Aran, Baix Penedès, però aquestes comarques no formen part de l'estructura tradicional de les més abstencionistes i, doncs, aquest elevat nivell s'ha d'explicar també per la concurrència de factors específics. En conjunt l'increment de l'abstenció s'ha situat entre el 6-8,5 a la gran majoria de comarques.

S'ha tractat, doncs, d'un fenomen general a nivell de Catalunya, que s'ha manifestat de manera molt homogènia a tot el territori, que s'ha d'explicar

per factors de tipus general. El «cansament» després d'un procés polític molt dens i la manca d'expectativa de canvi, amb la repetició d'una correlació de forces molt semblant a l'anterior, són elements indispensables per a explicar aquest baix nivell.

Vegem-ho. Amb un nombre d'electors molt semblant al de 2003, els canvis en la composició de l'electorat són minsos, funció gairebé exclusivament de les baixes taxes de moviment natural de la població atès que els fluxos d'immigració pràcticament no es tradueixen, al menys de moment, en el cens electoral. En aquest marc, i segons les dades disponibles d'enquestes, les transferències de vot entre els principals partits en relació a les autonòmiques de 2003 són inferiors al nivell que anaven tenint entre eleccions autonòmiques des de 1995. La major part dels electors que han canviat el seu comportament, doncs, han passat a l'abstenció (350.000 més), han votat en blanc (30.000 més) o a candidatures minoritàries (120.000 més).

Això dit, s'ha de tenir en compte, a més, que l'increment de l'abstenció en aquestes eleccions s'ubica en una lenta però clara tendència al creixement de l'abstenció a Catalunya, més visible a les autonòmiques i municipals, i quelcom més matisada pel que fa a les generals. Això vol dir que, independentment dels aspectes específics d'aquesta elecció, hi ha en joc uns factors de fons que empenyen a l'abstenció i han de fer reflexionar sobre el creixent distanciament dels ciutadans respecte de la política. Certament és una reflexió d'interès per als partits, però sobre tot ho és també per als ciutadans. El vot és un factor d'igualació dels ciutadans en la presa de decisions col·lectives molt rellevants. Si anem renunciant a votar predominaran cada vegada més en les decisions les desigualtats en la possessió de recursos (econòmics, informació, etc.).

El vot

En el marc del resum fet més amunt, els resultats no han presentat gaires variacions en relació a 2003: el descens del PSC i el més suau d'ERC i el PP, juntament amb l'avenç d'ICV-EUiA, són les notes més significatives. No hi ha canvis substancials pel que fa al ventall de possibilitats per a formar govern.

Els resultats d'aquestes eleccions han presentat trets evidents de continuïtat alhora que també alguns elements de canvi.

Així, per una banda, segons dades individuals d'enquestes, la gran majoria dels ciutadans ha continuat mantenint les seves pautes de comportament. Sobre aquesta base: CiU i PSC continuen com els dos partits majoritaris, de la mateixa manera que ERC, PP i ICV es mantenen en posició secundària. Cal remarcar l'accés del nou Partit dels Ciutadans al Parlament.

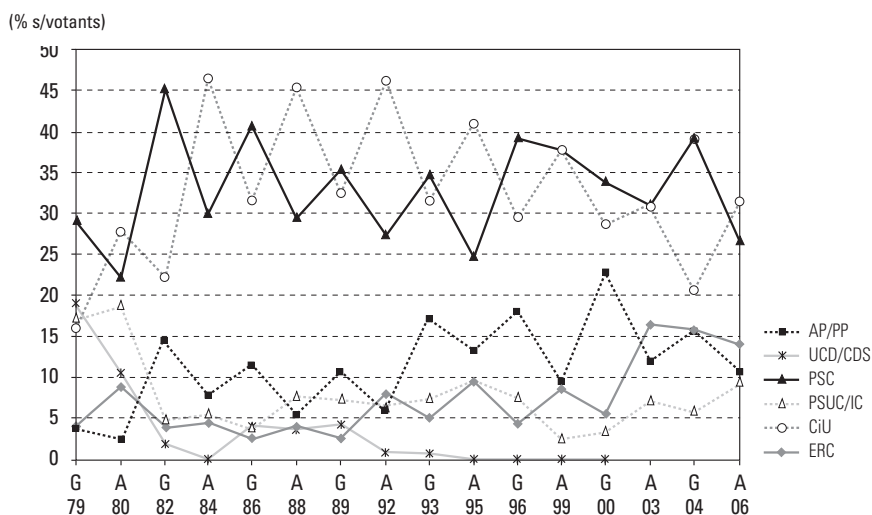
TAULA 5

2006				2003		
Cens	5.321.274			5.307.837		
Votants	2.982.108	56,1%		3.319.276	62,5%	
2006				2003		
Candid.	Vots	%	Esc	Vots	%	Esc
CiU	935.756	31,4	48	1.024.425	30,9	46
PSC	796.173	26,7	37	1.031.454	31,2	42
ERC	416.355	14,0	21	544.324	16,4	23
PP	316.222	10,6	14	393.499	11,9	15
ICV-EUiA	282.693	9,5	12	241.163	7,3	9
PdCiudad.	89.840	3,0	3	—	—	—
Altres	71.251	2,3	—	26.883	1,3	—
Blanc	60.244	2,0		36.025	0,9	
Nul	13.574	0,5		12.685	0,3	

No obstant això, hi ha aspectes de canvi que també han d'assenyalar-se. Han votat 400.000 electors menys, CiU ha perdut 100.000 vots (el 10% del seu electorat), el PSC ha perdut 250.000 (el 25% del seu electorat), ERC 130.000 (el 25% del seu electorat) i el PP 80.000 (el 20% dels seus electors).

En sentit contrari, ICV ha guanyat 40.000 vots (increment del 16% respecte de 2003). Per la seva banda, la nova opció Ciutadans ha obtingut 90.000 vots, la resta de petites candidatures ha obtingut 30.000 vots més que el 2003

GRÀFIC 1. Catalunya: Resultats de les eleccions autonòmiques i generals (1977-2006)

(el doble que anteriorment, arribant al nivell més alt des de 1980 en eleccions autonòmiques i generals) i, així mateix, hi ha hagut 30.000 paperetes en blanc més que el 2003 (el doble, marcant també el nivell més alt assolit).

Com a resultat hi ha hagut una reculada del tripartit, que s'ha centrat en PSC i ERC (cadascun ha perdut el 25% dels seus vots en 2003), i que l'increment d'ICV no arriba a compensar. Això no obstant l'oposició (CiU i PP) no és la principal beneficiària d'aquests vots que perden PSC i ERC, i que es dispersen en direccions diverses: a l'abstenció, per sobre de tot, però també les opcions menors i el vot en blanc han vist augmentada la seva cistella.

Com entendre les continuïtats i els canvis?

Tal com ja he indicat, l'esquema de preferències electorals, tot i amb algunes variacions, s'ha repetit una vegada més. L'electorat català ha anat mostrant unes pautes d'orientació política sòlides i estables, que estan basades sobre els dos eixos que estructurin la competència electoral a Catalunya: l'esquerra/dreta i el nacional. Això origina una oferta de partits i uns alineaments dels votants que s'expressen en forma d'un major nombre de partits que en la política a nivell general espanyol. Sobre aquesta base la baixa polarització existent en la política catalana permet uns encavalcaments d'espais electorals entre partits que permeten als ciutadans situats en aquests espais secants variar el seu vot entre l'un i l'altre partit en funció d'aspectes conjunturals o noves situacions.

En contra del que sol succeir quan hi ha canvis, l'oposició no ha estat la beneficiada per les pèrdues dels partits de govern, al contrari, també ha vist disminuir els seus vots. Tampoc la millora d'un soci de govern, ICV, serveix per a explicar les grans pèrdues entre tots els partits. Així, vista la destinació que han tingut les pèrdues dels partits, la principal línia d'explicació dels canvis s'ha de centrar en el desgast que, en el conflicte i el «soroll» polític que han caracteritzat aquesta legislatura, han patit els partits «establerts» que articulen el paisatge polític català. Dit d'una altra manera, l'electorat hauria «castigat» tant el Govern (excepte ICV) com l'oposició (més el PP que CiU), indicant reprovació en la forma que han realitzat les seves funcions respectives.

El nivell institucional

Els resultats originen un Parlament amb un partit més que anteriorment, donat l'accés a la representació del Partit de la Ciutadania. Per altra banda es produeixen uns lleus canvis en la correlació de forces interna: el relatiu equilibri CiU-PSC que existia des de 2003 s'ha decantat ara més clarament cap a CiU, que guanya 2 escons mentre el PSC en perd 5.

TAULA 6

	<i>CATALUNYA</i>	<i>Barcelona</i>	<i>Girona</i>	<i>Lleida</i>	<i>Tarragona</i>
CiU	48 (+2)	27 (+2)	7 (=)	7 (=)	7 (=)
PSC	37 (-5)	25 (-4)	4 (=)	3 (-1)	5 (=)
ERC	21 (=)	11 (-2)	4 (=)	3 (=)	3 (=)
PP	14 (=)	10 (-1)	1 (=)	1 (=)	2 (=)
ICV-EUiA	12 (+3)	9 (+2)	1 (=)	1 (+1)	1 (=)
PdC	3 (+3)	3 (+3)	0	0	0
Total	135	85	17	15	18

Això no obstant, es manté l'estructura anterior sense grans variacions, amb dos possibles coalicions vencedores mínimes (CiU+ERC o PSC+ERC+ICV) i una gran coalició (CiU+PSC) que ara apareix amb més plausibilitat que l'any 2003, tot i que durant la campanya ha anat perdent possibilitats.

En aquesta ocasió les negociacions són molt més ràpides que el 2003. El líder de CiU, Artur Mas, s'entrevista amb el PSC en primer lloc, i després va a parlar amb ERC per explorar les possibilitats de formació de govern, però sense massa èxit. Molt ràpidament ERC anuncia la decisió del seu partit per a la formació d'un nou govern de les forces d'esquerres (PSC-ERC-ICV), aposta que és acollida de molt bon grat pel PSC i ICV i amb clar rebuig per part de CiU, que veu com una altra vegada es queda fora del govern a pesar d'haver estat l'opció amb més escons al Parlament i ara també la més votada. Però no tenia capacitat per construir una majoria de govern.

José Montilla és investit, doncs, nou president de la Generalitat, al capdavant d'un govern d'Entesa Nacional pel Progrés que situa les polítiques socials, el desplegament de l'Estatut i la potenciació econòmica de Catalunya com els seus eixos principals.